

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 26. jūnijā
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes secinājumi par Somāliju

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par Somāliju, kas apstiprināti Padomes 3961. sanāsmē 2023. gada 26. jūnijā.

Somālija

Padomes secinājumi

1. Eiropas Savienība (ES) un tās dalībvalstis atzinīgi vērtē ievērojamo progresu, kas panākts Somālijā kopš prezidenta Hasana Šeiha Mohamuda (*Hassan Sheikh Mohamud*) stāšanās amatā 2022. gada maijā. ES uzteic Somālijas Federālo valdību (Somālijas valdība) par tās centieniem izveidot stabilu Somāliju, kurā valda miers, nolūkā nodrošināt drošības pārejas īstenošanu saskaņā ar ANO Drošības padomes pilnvarām ANO DPR 2628 un ANO DPR 2670, kā arī par tās vērienīgo reformu programmu, tostarp apņemšanos īstenot visaptverošu izlīgumu un makroekonomiskās reformas. ES arī atzinīgi vērtē Somālijas valdības apņemšanos ievērot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtus un noteikumus balstītu starptautisko kārtību.
2. ES augstu vērtē ilglaicīgo partnerību ar Somāliju un pastiprināto politisko dialogu ar Somālijas valdību, kā rezultātā tika apstiprināts "ES un Somālijas kopīgs darbības ceļvedis – atjaunota mērķtiecīga iesaiste" (ceļvedis). Ceļveža mērķis ir padziļināt ES un Somālijas stratēģiskās sadarbības efektivitāti un lietderību, galveno uzmanību pievēršot definētiem atskaites punktiem, kas saistīti ar prioritārajām jomām, kuras izriet no Somālijas valdības reformu programmas iekļaujošas politikas un demokratizācijas, cilvēktiesību, drošības un stabilizācijas, kā arī sociālekonomiskās izaugsmes jomā. Somālijas un ES partnerības un sadarbības pamatā ir kopīgas vērtības un principi, savstarpēja pārskatatbildība un ieguvumi, pārredzamība un atbildība, kā arī spēcīga Somālijas līdzatbildība un sasniegtie rezultāti, kas būs būtiski ne tikai, lai stiprinātu progresu reformu jomā, bet arī virzīs ES atbalstu. ES ar nepacietību gaida šā ceļveža kopīgu īstenošanu.

3. ES ir galvenā Somālijas ilgtermiņa partnere, un kopš 2009. gada tā ir ieguldījusi būtiskas summas vairāk nekā 4,3 miljardu EUR apmērā ¹, tostarp 2,5 miljardus EUR, kas no Āfrikas Miera nodrošināšanas fonda un Eiropas Miera mehānisma (EMM) mobilizēti Āfrikas Savienībai (ĀS) un nesen – Somālijas Nacionālajai armijai. Šā atbalsta pamatā ir bijusi un arī turpmāk būs ES integrētā pieeja miera, stabilitātes un attīstības atbalstam, kā arī reaģēšana uz humanitārajām vajadzībām. ES mudina Somāliju turpināt virzību ceļveža prioritāro jomu īstenošanā un apņemas turpināt atbalstīt šos centienus.
4. ES pauž gandarījumu par Somālijas apņemšanos veikt politiskas reformas, kas saistītas ar valsts veidošanu, izlīgumu un demokrātiskām vēlēšanām visos līmeņos. Tā atzinīgi vērtē panākumus, ko Somālijas valdība kopā ar federālajām dalībvalstīm panākusi Valsts konsultatīvajā padomē. ES atzīst līdzšinējo progresu, taču uzsver, cik svarīgi ir pabeigt konstitūcijas izstrādi, veicot Valsts konsultatīvajā padomē panākto vienošanos, tostarp vienošanos par demokratizāciju un par vienlīdzīgas pārstāvības principu, par Konstitucionālās tiesas izveidi un Neatkarīgas valsts cilvēktiesību komisijas veidošanu, nepieciešamo kodifikāciju. ES atzinīgi vērtē prezidenta Hasana Šeiha Mohamuda aktīvo saziņu ar federālo dalībvalstu prezidentiem, taču mudina arī turpināt dialogu starp Somālijas valdību un federālajām dalībvalstīm un nodrošināt federālo dalībvalstu konstruktīvu ieguldījumu valsts veidošanas procesā. ES arī uzsver, cik svarīgi vietējā, reģionālā un valsts līmenī ir iekļaujoši un pārredzami miera veidošanas un attīstības procesi. Tā atzinīgi vērtē Somālijas valdības apņemšanos nodrošināt sievietes, jauniešus, minoritāšu klanu un pie citām marginalizētām grupām piederošu personu pilnīgu, vienlīdzīgu un jēgpilnu līdzdalību.

¹ Šis skaitlis neietver dalībvalstu divpusējās saistības.

5. Progresam politiskajā, drošības un sociālekonomiskajā jomā turpinoties, ES uzsver, ka Somālijai ir svarīgi vēl vairāk sekmēt labu pārvaldību, tiesiskumu, cīņu pret korupciju un nesodāmību, dzimumu līdztiesību un cilvēktiesību, tostarp politisko brīvību, piemēram, vārda brīvības, veicināšanu un aizsardzību. Tie visi ir iekļaujošas attīstības un ilgtspējīga miera būtiski stūrakmeņi. Šajā sakarā ES atzinīgi vērtē Somālijas valdības pausto apņemšanos pildīt savas saistības un mudina saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām ātrāk izstrādāt attiecīgos tiesību aktus, piemēram, likumus, kas vērsti pret sieviešu dzimumorgānu kropļošanu un noziedzīgiem nodarījumiem pret dzimumneaizskaramību. ES ir gatava atbalstīt turpmāku progresu šajos jautājumos.
6. ES atkārtoti apliecina savu apņemšanos un atbalstu Somālijas valdībai un Somālijas tautai cīņā pret grupējumu *"al Shabaab"*. Tā godina Somālijas vīriešu un sieviešu nestos milzīgos upurus, kā arī *AMISOM/ATMIS* un valstu, kas nodrošina karaspēku, iesaistīšanos un gatavību nest upurus kampaņā pret grupējumu *"al Shabaab"* secīgo ĀS vadīto misiju laikā. ES atzīst un atbalsta trīsvirzienu (militārajā, finanšu, ideoloģiskajā) ofensīvā panākto dinamiku. ES aicina ĀS/*ATMIS* un Somāliju stiprināt sadarbību Somālijas drošības pārejas atbalstam, tostarp notiekošo operāciju, kas vērstas pret grupējumu *"al Shabaab"* un ko vada Somālija, atbalstam. Šajā sakarā ES atzinīgi vērtē priekšposteņa valstu lomu un valstu, kas nodrošina karaspēku, atbalstu. ES atgādina, ka, veicot militāras operācijas, visiem aktoriem civiliedzīvotāju aizsardzības nolūkā ir jāievēro starptautiskās humanitārās tiesības un piesardzības un nošķiršanas pamatprincipi, kā arī jāveicina droša un netraucēta piekļuve tiem, kam ir vajadzīga palīdzība, neatkarīgi no viņu atrašanās vietas.

7. ES uzsver, cik svarīgi ir stabilizēt atbrīvotās teritorijas, un atzinīgi vērtē to, ka Somālijas valdība ir izstrādājusi valsts stabilizācijas stratēģiju, izmantojot visu valdības iestāžu mēroga pieeju. Lai veicinātu ilgstošu mieru un stabilitāti nesen atbrīvotajās teritorijās, ir svarīgi novērst nestabilitātes pamatcēloņus, integrēt miera veidošanas un izlīguma pasākumus un Somālijas iedzīvotājiem nodrošināt aizsardzību, tiesiskumu un pamatpakalpojumus, piemēram, veselību un izglītību. ES arī uzsver, cik svarīgi ir stabilizācijas centienos pievērsties saiknēm starp klimatu un drošību. ES ir gatava atbalstīt Somālijas valdības un federālo dalībvalstu centienus.
8. ES atzinīgi vērtē pasākumus, kas veikti, lai nodrošinātu, ka valsts drošības sistēma veicina atbildīgāku, pārskatatbildīgāku, integrētāku un efektīvāku drošības sektoru. ES aicina to īstenot Somālijas vadībā un saskaņā ar tās redzējumu nolūkā izveidot spējīgus, efektīvus un lietderīgus Somālijas drošības spēkus ar spēcīgām vadības un kontroles, civilās pārraudzības, pārskatatbildības un pārvaldības struktūrām. ES atgādina kopīgi saskaņoto mērķi, ka Somālijai pašai ir jāuzņemas atbildība par savu drošību, kuras pamatā ir spēcīga tiesiskā un konstitucionālā sistēma. ES atzīst Somālijas valdības apņemšanos izveidot papildu spēkus un palielināt to spējas un mudina pielikt papildu pūles, lai nodrošinātu vienmērīgu drošības pāreju.
9. ES ir apņēmusies atbalstīt drošības pāreju Somālijā un uzsver savu lēmumu pakāpeniski palielināt atbalstu Somālijas Nacionālajai armijai 2023.–2024. gadā. Tā arī vēl vairāk kalibrēs ar drošību saistītos ES instrumentus, tostarp KDAP misijas (*EUCAP*, *EUTM*) un operāciju *Atalanta*, lai atbalstītu Somālijas valsts drošības sistēmu un ceļveža holistisku īstenošanu, tostarp papildu līdzekļu mobilizēšanu nolūkā atbalstīt centienus novērst teroristu finansēšanu un spēku formēšanas vajadzības. To darot, ES novērtēs vajadzības uz vietas, kā arī vajadzības, ko paudusi Somālijas valdība.

10. Turklāt papildus pašreizējām operācijām ES uzsver, ka Somālijai ir steidzami jāturpina koncentrēties uz savas drošības sistēmas īstenošanu un pilnībā jāuzņemas atbildība par pāreju, tostarp, nodrošinot visaptverošu koordināciju starp galvenajiem drošības partneriem. ES atgādina, ka visiem partneriem ir jānodrošina atbildīga pāreja no *ATMIS* uz Somālijas drošības spēkiem saskaņā ar *ATMIS* izejas stratēģiju un ANO DP Rezolūcijā 2628 (2022) paredzētajiem termiņiem ². ES arī atgādina Kvarteta (Somālijas valdība, ANO, ĀS un ES) kopīgi formulētos mērķus un mudina Kvartetu rīkot regulāras sanāksmes.
11. ES uzsver, cik svarīga ir reģionālā jūras drošība Āfrikas ragā, jo īpaši Somālijas piekrastē, ņemot vērā tā stratēģisko atrašanās vietu un jūras tirdzniecības ceļus. ES atgādina par savu apņemšanos padziļināt sadarbību ar Somāliju jūrlietu jomā, tostarp ar *EUCAP* un operācijas *Atalanta* palīdzību, vienlaikus turpinot centienus kopā ar Somālijas valdību uzlabot ES operācijas apstākļus, lai pilnībā īstenotu tās pilnvaras.
12. ES ņem vērā pasākumus, ko Somālija ir veikusi, lai pabeigtu lielu parādu apgrūtinātu nabadzīgu valstu (*HIPC*) procesu. *HIPC* procesa pabeigšana būs svarīgs atskaites punkts, tāpat kā iekšzemes resursu mobilizācijas uzlabošana būs būtiska, lai atbalstītu plašākus valsts veidošanas centienus, tostarp nesen atbrīvotajās teritorijās. ES atzinīgi vērtē Somālijas valdības centienus uzlabot publisko finanšu pārvaldību, veicināt meritokrātiju un nodrošināt pārskatatbildību. ES mudina un atbalsta Somāliju tādu politikas reformu turpmākā virzīšanā, kuru mērķis ir publisko finanšu pārvaldības sistēmu stiprināšana, korupcijas apkarošana un ieņēmumu radīšana nolūkā finansēt pamatpakalpojumu sniegšanu, tostarp drošību un stabilizāciju. ES mudina Somāliju panākt progresu ceļā uz tās pievienošanos Pasaules Tirdzniecības organizācijai.

² Tas attiecas arī uz *ATMIS* pilnīgu izbeigšanu līdz 2024. gada decembra beigām.

13. ES atzinīgi vērtē Somālijas valdības vēlmi padziļināt uzņēmējdarbības saiknes starp Somāliju un ES, veicinot tirdzniecību un investīcijas, tostarp, īstenojot ES un Somālijas investīciju, tirdzniecības un uzņēmējdarbības platformu. ES arī pozitīvi vērtē Somālijas valdības vēlmi dažādot ekonomiku un novērtē Somālijas pieeju zilajai ekonomikai, vienlaikus saglabājot gatavību pievērsties zvejniecības un piekrastes kopienu jautājumiem.
14. ES pauž ļoti lielu satraukumu par humanitārās krīzes padziļināšanos ³ šajā valstī, ko izraisījis ilgstošais sausums, ieilgušais konflikts un ar to saistītā pārvietošana. ES vēlreiz apstiprina savu apņemšanos turpināt nodrošināt humāno palīdzību, pamatojoties uz vajadzībām un saskaņā ar humanitāro, attīstības un miera veicināšanas pasākumu saiknes pieeju, vienlaikus iestājoties par principos balstītu humanitāro rīcību un piekļuvi humānajai palīdzībai. Apzinoties pašreizējos centienus ⁴, ES turklāt aicina starptautisko sabiedrību pastiprināt humāno palīdzību, lai novērstu turpmāku dzīvību zaudēšanu. Vienlaikus ES aicina Somālijas valdību un federālās dalībvalstis nodrošināt piekļuvi humānajai palīdzībai un veicināt neitrālu un objektīvu palīdzības sniegšanu saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem tiesiskajiem regulējumiem. Ņemot vērā klimata izraisītās smagās un atkārtotās katastrofas, ES uzsver savu atbalstu Somālijas valsts plāna par pielāgošanos klimata pārmaiņām īstenošanai, kā arī ūdens resursu ilgtspējīgai apsaimniekošanai.

³ Lai gan bada draudi ir novērsti, 2023. gada jūnijā vajadzības joprojām ir augstas – vairāk nekā 8,25 miljoniem Somālijas iedzīvotāju ir vajadzīga humānā palīdzība, tostarp aptuveni 1,8 miljoni bērnu cieš no akūtas uztura nepietiekamības.

⁴ Citstarp 2023. gada maijā Ņujorkā rīkoto augsta līmeņa līdzekļu devēju pasākumu nolūkā atbalstīt humāno palīdzību Āfrikas ragā, rezultātā mobilizējot 2,4 miljardus USD Somālijai, Etiopijai un Kenijai.

15. 2021. gada maijā pieņemtās ES stratēģijas attiecībā uz Āfrikas ragu ietvaros ES pastiprinātā un mērķtiecīgā partnerība ar Somāliju šobrīd ir vērsta uz ceļveža kopīgu īstenošanu un pozitīvas dinamikas saglabāšanu. Integrētās pieejas ietvaros ES turpinās mobilizēt visu savu instrumentu klāstu Somālijas atbalstam. Saistībā ar *NDICI* "Eiropa pasaulē" plānošanas vidusposma pārskatu ES ir gatava piešķirt papildu resursus daudzgadu indikatīvajai programmai (2021–2027). Turklāt ES turpinās mobilizēt *Global Gateway*, humāno palīdzību, kā arī EMM un KDAP misijas un operācijas. Regulāri politiskie dialogi, tostarp augsta līmeņa un nozaru dialogi ar Somāliju, būs būtiski, lai partnerības garā turpinātu diskusijas par prioritātēm, sadarbību un īstenošanu.
16. Izaicinājumus, ar kuriem šobrīd saskaras Āfrikas rags un Somālija, ir iespējams pārvarēt tikai ar kopīgu un cieši koordinētu rīcību. Vispārēja Somālijas stabilitāte, suverenitāte un teritoriālā integritāte, kā arī mierīga attīstība ir būtiska valstij, reģionam un ES. ES aicina stiprināt starptautisko sadarbību, partnerības un koordināciju saskaņā ar Somālijas iniciatīvu un tās vadībā, lai atbalstītu drošas un stabilas Somālijas attīstību. Reģionālā sadarbība un Somālijas kaimiņvalstu atbalsts ir ārkārtīgi svarīga šā reģiona stabilitātei. ES mudina Somāliju turpināt arvien aktīvāk iesaistīties gan reģionālā, gan starptautiskā līmenī, tostarp ar ĀS, Starpvaldību attīstības iestādi, Austrumāfrikas valstu kopienu un Āfrikas raga iniciatīvu. Saskaņā ar stratēģiju attiecībā uz Āfrikas ragu ES joprojām ir apņēmības pilna atbalstīt reģionālo integrāciju. ES, arī iesaistot ES īpašo pārstāvi Āfrikas ragā, turpinās uzturēt ciešus kontaktus ar šā reģiona valstīm un līdzīgi domājošiem reģionālajiem un starptautiskajiem partneriem, lai nodrošinātu vienotu pieeju ilgstoša miera un stabilitātes atbalstam Somālijā.
-